

PROMEMORIA

22.12.2004

Åtgärder för att utveckla förvaltningsdomstolarnas samarbete och övervaka rättskipningen inom högsta förvaltningsdomstolens behörighetsområde

1 Tillsättande av projekt

Genom sitt beslut av den 13 februari 2004 tillsatte högsta förvaltningsdomstolens president Pekka Hallberg ett projekt för att utreda hur samarbetet mellan förvaltningsdomstolarna och övervakningen av rättskipningen inom högsta förvaltningsdomstolens behörighetsområde kan utvecklas. För projektet tillsattes en styrgrupp med president Hallberg som ordförande. Till medlemmar i styrgruppen kallades förvaltningsråden Pirkko Ignatius och Pekka Vihervuori från högsta förvaltningsdomstolen, överdomare Liisa Sahi från Helsingfors förvaltningsdomstol, överdomare Hannu Renvall från Åbo förvaltningsdomstol och specialsakkunnige Heikki Jukarainen från justitieministeriet (från 1.12.2004 överdomare vid förvaltningsdomstolen i Uleåborg). Som projektmedarbetare tillsattes högsta förvaltningsdomstolens informationschef Timo Ahvenniemi. Beslutet att tillsätta projektet återges i bilaga 1.

2 Budgetlagen och budgetförordningen

Vid sidan av de faktorer som nämns i beslutet att tillsätta projektet har revideringen av statens resultatstyrnings- och redovisningsskyldighet varit en bidragande orsak till behovet att utveckla samarbetet mellan förvaltningsdomstolarna. Ändringarna i lagen om statsbudgeten (13.5.1988/423, budgetlagen) trädde i kraft den 1 januari 2004. Ändringarna i förordningen om statsbudgeten (11.12.1992/1243, budgetförordningen) trädde i kraft den 15 april 2004.

3 Statens budgetproposition för 2005

I motiveringen till statens budgetproposition för 2005, i avsnittet om domstolarna (huvudtitel 25, kapitel 10 "Domstolsväsendet") ingår bland annat följande två stycken, här kursiverade:

"Behandlingstiderna för avgörande av ärenden i domstolarna förkortas och skillnaderna i fråga om de olika domstolarna när det gäller behandlingstiderna minskas. För att utjämna skillnaderna i behandlingstiderna riktas personalresurserna så att de motsvarar efterfrågan på tjänsterna. För resultatförhandlingarna med domstolsväsendet fastställs för domstolarna optimala behandlingstider ärendegrupsvis för alla instanser. Det allmänna målet är att inget ärende skall dröja längre än ett år i domstolen.

Domstolarnas resultatstyrning i fråga om fastställandet och utvärderandet av kvalitativa mål för rättskipningen utvecklas. För de allmänna domstolarnas del genomförs detta som ett samarbete mellan högsta domstolen och hovrätterna. Utvärderingen av förvaltningsprocessen och den växelverkan mellan förvaltningsdomstolarna som hänförs sig till den utvecklas i enlighet med de riktlinjer som presenterats av en arbetsgrupp som tillsatts av högsta förvaltningsdomstolen."

Arbetsgruppen som nämns i sista meningen av det senare återgivna stycket avser just detta projekt och denna styrgrupp.

4 Allmänt

Projektets styrgrupp sammanträdde i högsta förvaltningsdomstolen 4.3.2004, i Åbo förvaltningsdomstol 11.5.2004, i Helsingfors förvaltningsdomstol 27.9.2004 och i högsta förvaltningsdomstolen 7.12.2004. Under det sistnämnda mötet beslutade styrgruppen om innehållet i denna promemoria med bilagor.

Utöver styrgruppens sammankomster har ett stort antal andra diskussioner förts kring projektet mellan företrädare för högsta förvaltningsdomstolen, de regionala förvaltningsdomstolarna, marknadsdomstolen, försäkringsdomstolen och justitieministeriet. Förvaltningsdomstolarnas samarbete togs också upp under diskussionsdagarna för de regionala förvaltningsdomstolarnas förvaltningschefer i Kouvola 26 och 27.5.2004, under diskussionsdagarna för de regionala förvaltningsdomstolarnas överdomare och förvaltningschefer i Tavastehus 13 och 14.10.2004 och under Förvaltningsdomstolsdagen 15.11.2004.

5 Förvaltningsdomstolsdagen 15.11.2004

Högsta förvaltningsdomstolen har i flera år varje höst ordnat en diskussionsdag för högsta förvaltningsdomstolen och de regionala förvaltningsdomstolarna i sina egna lokaler. Som ett led i förvaltningsdomstolarnas samarbetsprojekt ordnade högsta förvaltningsdomstolen Förvaltningsdomstolsdagen i Helsingfors universitets stora festsal 15.11.2004 och bjöd in alla domare och föredragande från högsta förvaltningsdomstolen, de regionala förvaltningsdomstolarna, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen.

6 Systembeskrivning

Projektet hänförde sig till samarbetet som redan i årtionden har fortgått mellan domstolarna inom förvaltningsrättskipningens område. Projektet innebar således inte ett alltigenom nytt samarbete, utan dess syfte var att utreda verksamhetsmodeller som i framtiden kan utnyttjas för att öka, systematisera och fördjupa samarbetet mellan förvaltningsdomstolarna.

Projektet gjorde upp en framställning om hur serien årliga evenemang av förvaltningsdomstolarnas samarbete och statens budgeterings- och redovisningssystem kunde utformas. För att uppnå ett fungerande system är det nödvändigt att det i statens budgetpropositioner inte bara kommer att finnas ett budgetmoment för högsta förvaltningsdomstolen utan också ett särskilt moment för de andra förvaltningsdomstolarna. I bilaga 2 återfinns en framställning om hur det framtida systemet för årliga samarbets-, kvalitets- och resursförhandlingar i de allmänna förvaltningsdomstolarna och specialdomstolarna inom förvaltningsrättskipningens område kunde utformas.

7 Uppföljning

För att förbereda ett mera systematiskt förfarande än samarbets-, kvalitets- och resursförhandlingssystemet som nu tillämpas i högsta förvaltningsdomstolen, de regionala förvaltningsdomstolarna, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen tillsatte projektets styrgrupp fyra arbetsgrupper för att utreda några centrala frågor som hänför sig till rättsskyddets kvalitet och tillgänglighet och till en rättvis rättegång. Ordföranden för varje arbetsgrupp utser medlemmarna i sin egen grupp.

Den första arbetsgruppen utreder hurdana kvalitativa faktorer i förvaltningsdomstolarnas verksamhet som med beaktande av alla rättssäkerhetssynpunkter kan uppföljas. Förvaltningsdomstolarna kan tillgodogöra sig resultaten av en sådan kvalitativ utvärdering när de utvecklar sin verksamhet. Vidare kan resultaten av den kvalitativa utvärderingen beaktas

vid förhandlingarna om förvaltningsdomstolarnas resurser. Ordförande i arbetsgruppen är överdomare Hannu Renvall från Åbo förvaltningsdomstol.

Den andra arbetsgruppen utreder hurdana mål för behandlingstiderna, som avses i statens budgetproposition för 2005, som med beaktande av alla rättssäkerhetssynpunkter kan ställas upp i förvaltningsdomstolarnas verksamhet. Ordförande i arbetsgruppen är förvaltningsrådet Pirkko Ignatius från högsta förvaltningsdomstolen.

Den tredje arbetsgruppen utreder förvaltningsdomstolarnas utbildningsbehov och möjligheterna att utveckla och öka deras utbildningssamarbete. Ordförande i arbetsgruppen är överdomare Heikki Jukarainen från Uleåborgs förvaltningsdomstol.

Den fjärde arbetsgruppen utreder hur högsta förvaltningsdomstolen i samband med sina avgöranden av lagskipningsärenden eller på annat sätt kan samla information om kvaliteten av förvaltningsdomstolarnas beslutsprocesser i syfte att utveckla deras verksamhet. Ordförande i arbetsgruppen är förvaltningsrådet Pekka Vihervuori från högsta förvaltningsdomstolen.

Arbetsgruppernas preliminära framställningar kommer att behandlas i det första chefsdomarmötet under 2005. Beslut om arbetsgruppernas definitiva tidsfrister och annan uppföljning av projektet kommer även att fattas under mötet.

Pekka Hallberg

Pirkko Ignatius

Pekka Vihervuori

Liisa Sahi

Hannu Renvall

Heikki Jukarainen